

KPSS-ÖABT 2022

TARİH

**KONU ANLATIMLI
ALAN BİLGİSİ - ALAN EĞİTİMİ**

**QR KODU OKUTARAK
UYGULAMAYI İNDİR
VIDEO DERSLERİ HEMEN İZLE**

Lütfen detaylı bilgi için ön sözü okuyunuz.

PEGEM AKADEMİ

Komisyon

Coşkun ÇEBİTÜRK (Alan Bilgisi)
Komisyon (Alan Eğitimi)
ÖABT Tarih Öğretmenliği Konu Anlatımlı

ISBN 978-0-2021-0041-8

Kitapta yer alan bölümlerin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. A.Ş.'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten uluslararası akademik bir yayınevidir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan WorldCat ve ayrıca Türkiye'de kurulan Turcademy.com tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

13. Baskı: Eylül 2021, Ankara

Proje-Yayın: Ümit Dilaver
Dizgi-Grafik Tasarım: Gülnur Öcalan
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Vadi Grup Basım A.Ş.
Saray Mah. 126. Cad. No: 20/A
Kazan/ANKARA
(0312 394 55 91)
Yayıncı Sertifika No: 36306
Matbaa Sertifika No: 49180

İletişim

Shira Ticaret Merkezi, Macun Mahallesi 204 Cad.
No: 141/33, Yenimahalle/Ankara
Yayınevi: 0312 430 67 50 - 430 67 51
Dağıtım: 0312 434 54 24 - 434 54 08
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Merhaba Sevgili Tarih Öğretmeni Arkadaşlarım,

ÖABT sınavı, dört yıllık lisans eğitim hayatınızda kazandığınız yeterlilikleri ölçmek amacıyla yapılmaktadır. Sahip olduğu soru sayısı az ise de soruların atanma puanındaki etki oranı hayli yüksektir. Öğretmen adayı arkadaşlarımızın mesleki hayatı açısından çok önemli olan ÖABT Tarih Hazırlık kitabını yazmak düşündüğünüzden daha zor oldu. Öncelikle yazacağım ÖABT Tarih kitabının sistematüğını oluşturmak gerekliydi ve “tarih” doğası gereğii sistematüğii oluşturulması zor bir branştır. Tarihin bazı konuları hakkında, bilim insanlarının fikir birliğı içinde olmadığını görmekteyiz. Yine ÖSYM sorularının dahi geçmişteki bazı sorularda verdiği bilgilerle çelişir tutum içinde olduğunu bilmekteyiz. Tarihin diğer pozitif bilimlerdeki gibi bilimsel standartları tam olarak oturmamıştır. Belge ve bulgular değıştikçe bilgiler de değışebilmektedir. Neredeyse ülkemizde bulunan her üniversitede bir “tarih” bölümü bulunmaktadır. Peki, öğrenci arkadaşlarımızın üniversitelerde gördüğü tarih bölüm müfredatları aynı mıdır? Hayır! Hatta öğrenci arkadaşlarımız aynı üniversite gördüğü seçmeli dersler itibarıyla dahi farklı dersler almaktadır. ÖSYM, öncelikle farklı nitelikteki bu öğrencileri aynı potada birleştirmeli. Sorduğu soruların, öğrencilerin eğitim gördüğü üniversitelerin ders durumlarından kaynaklı farklılıkları sebebiyle mağduriyet oluşturmaması gereklidir. İşte ifade ettiğim bu konular, kitabın yazımı sırasında oluşturulacak sistematüğün önemli sorunlarındandır.

Yazım sürecinde kuşkusuz ki ilk kılavuzumuz ÖSYM olmuştur. ÖSYM'nin günümüze kadar sorduğı soruların tümünü inceleyerek kitabın altyapısını oluşturduk. Kitabımızı, ÖSYM sorularının bilgi ve yorumları eşliğinde yapılandırdık. Kitabımızın şekillenmesinde etkili olan bir diğer veri Millî Eğitim Bakanlığı ders kitaplarıdır. Öyle ya, Millî Eğitim Bakanlığına personel almak için yapılan sınav sorularında, Bakanlığın okullarda okuttuğı ders kitaplarından da faydalanmak mantıken gereklidir. Nitekim ÖABT Tarih sorularını incelediğimizde, MEB'in açık ve örgün eğitim ders kitaplarına gönderme yapan soru örneklerini çokça görmek mümkündür. Bunun dışında akademik camiada genel geçerliğı olan Halil İnalçık, İsmail Hakkı Uzunçarşılı, Enver Ziya Karal, Şerafettin Turan, Rifat Uçarol, Türk Tarih Kurumu ve Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayınları gibi çoğaltılabilecek bazı köşe taşı yazarlar ve eserler de kitabımız için temel dayanak olmuştur.

“Tarih” içine girdikçe küçüldüğümüzü hissettiğimiz bir alan. Okudukça bilgileniyor fakat bilgilendikçe “azlığımızı” hissediyoruz. Kitabı yazarken, öğrenci arkadaşlarımızın akademik derinliklerde boğulmasını önlemek amacıyla olabildiğince ince eleyip sık dokuduk. Üniversite ders kitaplarının sıkıcı sayfalarında, sizlerin sorumluluğunu taşıyor olmanın verdiği mesleki sorumlulukla motivasyonumuzu sağladık. Kitabımızın akademik derinliğini pekiştirmek amacıyla son bölüme genişletilmiş “kronoloji” koyduk. “Kronoloji” bölümünün de alan hâkimiyetini tamamlayan bir unsur olarak 2019 Yılında ÖSYM tarafından yapılan düzenlemelerle ÖABT Tarih dersi konularına "Osmanlı Türkçesi" ünitesi de dahil edilmiştir. Kitabımızı bu duruma uygun olarak güncelledik. Gelen soruların sizleri çok yormayacak düzeyde olduğunu gördük. Bununla beraber tedbiren akademik derinliğı özellikle ÖABT Tarih Soru Bankası kitabımızda biraz daha derin tuttuk.

Öğretmen olma yolunda emin adımlarla yürüyen sizlerin yanında olmak ve eksiklerinizi tamamlamak adına bu yayını hazırladık. Yoğun bir araştırma ve çalışma sürecinde hazırlanmış olan bu kitapla ilgili görüş ve önerilerinizi pegem@pegem.net adresini kullanarak ya da **0538 594 92 40** numaralı telefona WhatsApp üzerinden iletmeniz yeterli olacaktır.

Geleceğimizi güvenle emanet ettiğimiz siz değerli öğretmenlerimizin hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimlerine katkıda bulunabilmek ümidiyle...

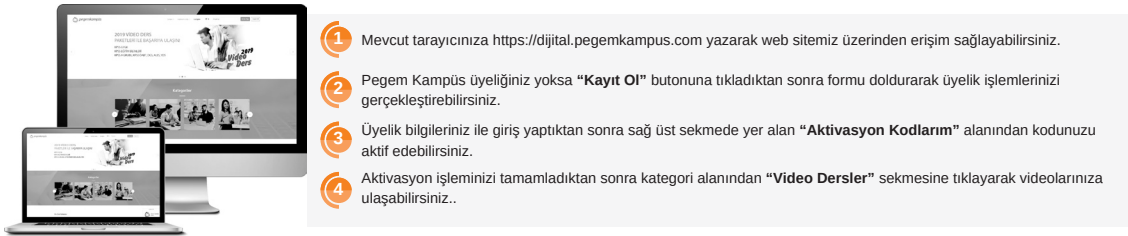
Başarılar...

Coşkun ÇEBİTÜRK

Pegem Kampüs Uygulamasını Kullanabilmeniz İçin Aşağıdaki Adımları Takip Ediniz:

Pegem Kampüs Web Sitesi Üzerinden Videolarınıza Erişebilmek İçin Aşağıdaki Adımları Takip Ediniz:

**Aktivasyon Kodu kitabınızın ilk sayfasında yer almaktadır.
Aktivasyon Kodu ile aktif ettiğiniz video dersler 31 Ağustos 2022 tarihine kadar geçerlidir.**

ALAN BİLGİSİ

1. Bölüm: Tarih Bilimi

A. TARİH BİLİMİNE GİRİŞ.....	3
Tarih Biliminin Özellikleri.....	4
B. TARİH YAZICILIĞI.....	10
Tarih Yazım Türleri.....	10
Tarih Yazıcılığının Gelişimi.....	12
Türklerde Tarih Yazıcılığı.....	13
C. TARİHİN FAYDALANDIĞI BİLİM DALLARI.....	14
Çözümlü Test.....	17
Çözümler.....	20

2. Bölüm: Osmanlı Türkçesi

Osmanlı Türkçesi.....	22
Arşiv ve Kütüphanelerde Osmanlı Türkçesi.....	22
Osmanlı Türkçesi ile Yazılmış Çeşitli Eserler.....	23
Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Hattatlar.....	24
Hat Sanatı Yardımcı Malzemeleri.....	25
Osmanlı Türkçesi ve Tarihi Seyri.....	25
Osmanlı Türkçesi Alfabeti.....	25
Harflerin Birleşme Durumları.....	28
Osmanlı Türkçesinde Yardımcı İşaretler.....	29
Ünlülerin Yazılışı.....	30
Rakamlar ve Noktalama İşaretleri.....	31
Osmanlıca Türkçesinde Okutucu Harfler.....	32
Osmanlı Türkçesinde Sayılar ile Gün ve Ay Adları.....	41
Çözümlü Test.....	45
Çözümler.....	48

3. Bölüm: Uygarlığın Doğuşu ve İlk Uygarlıklar

A. TARİH ÖNCESİ DEVİRLER.....	50
Anadolu'nun Tarih Öncesi.....	52
B. TARİHİN ÇAĞLARA AYRILMASI.....	53
İlk Çağ'ın Genel Özellikleri (MÖ 3500-375).....	53
Orta Çağ'ın Genel Özellikleri (375-1453).....	54
Yeni Çağ'ın Genel Özellikleri (1453-1789).....	54
Yakın Çağ'ın Genel Özellikleri (1789-?).....	54
C. İLK ÇAĞ UYGARLIKLARI.....	55
Anadolu'da Kurulan Medeniyetler.....	55
Mezopotamya Uygarlıkları.....	59
Doğu Akdeniz Uygarlığı.....	63
Ege Uygarlıkları.....	65
Çözümlü Test.....	75
Çözümler.....	77

4. Bölüm: İlk Türk Devletleri

A. TÜRKLERİN TARİH SAHNESİNE ÇIKIŞI VE İLK TÜRK DEVLETLERİ.....	78
Türk Kelimesinin Anlamı.....	78
Ana Yurtta Kurulan İlk Uygarlıklar.....	78
Türklerin İlk Ana Yurdu.....	79
Orta Asya Türk Göçlerinin Sebepleri ve Sonuçları.....	79
İskitler (Sakalar).....	80

B. İLK TÜRK DEVLETLERİ.....	81
Asya Hun Devleti.....	81
Avrupa Hun Devleti (375-469).....	83
Göktürkler (552-630).....	84
Kutluk Devleti (İkinci Göktürk Devleti) (680-745).....	86
Uygur Devleti (744-840).....	87
Hazarlar (630-1006).....	89
Kırgızlar (840-1207).....	90
Türgişler (659-766).....	90
C. DİĞER TÜRK DEVLETLERİ.....	90
Avarlar (560-805).....	90
Bulgarlar (635 - 665).....	90
Macarlar (896-1526).....	91
Kumanlar (Kıpçaklar).....	91
Peçenekler (860-1091).....	92
Oğuzlar (Uzlar).....	92
Akhunlar (Eftalit) (350-564).....	93
Sabarlar (Sabirler) (515-576).....	93
Tabgaçlar (386-556).....	93
Karluklar (665-1221).....	93
Başkırtlar.....	93
Kimekler.....	93
D. İLK TÜRK DEVLETLERİNDE KÜLTÜR VE UYGARLIK.....	94
Devlet Yönetimi.....	94
Ordu (Sü).....	97
Sosyal Yaşam.....	98
Hukuk.....	99
Ekonomi.....	100
Din ve İnanış.....	100
Yazı, Dil ve Edebiyat.....	101
Sanat.....	104
Bilim.....	106
Spor.....	106
Çözümlü Test.....	107
Çözümler.....	109

5. Bölüm: İslam Tarihi

A. İSLAM TARİHİ VE UYGARLIĞI.....	110
İslamiyet Öncesi Dünyanın Genel Durumu.....	110
İslamiyet'in Doğuşu ve Yayılışı.....	112
Dört Halife Devri (632-664).....	116
Emevi Devleti (661-750).....	120
Endülüslü Emevi Devleti (756-1031).....	123
Ben-i Ahmer Devleti.....	124
Abbasi Devleti (750-1250).....	124
Diğer Devletler.....	127
B. İSLAM KÜLTÜR VE UYGARLIĞI.....	128
Devlet Yönetimi.....	128
Sosyal Hayat.....	128
İktisadi Hayat.....	129
Ordu Teşkilatı.....	129
Yazı, Dil ve Edebiyat.....	130
Eğitim ve Bilim Hayatı.....	130
Sanat.....	133
Çözümlü Test.....	134
Çözümler.....	136

6. Bölüm: Türk İslam Devletleri (X.-XIII. Yüzyıllar)

A. TÜRKLERİN İSLAMİYET'İ KABULÜ	138
Talas Savaşı (751).....	138
B. İLK TÜRK İSLAM DEVLETLERİ	139
İtil Bulgarları	139
Sacoğulları	139
Tolunoğulları (868-905).....	139
İhşidler (Akşitler) (925-969).....	139
Karahanlılar (840-1212).....	140
Gazneliler (963-1187)	142
Büyük Selçuklu Devleti (1040-1157).....	144
C. DİĞER TÜRK – İSLAM DEVLETLERİ.....	151
Harzemşahlar	151
Eyyubiler.....	151
Memlükler	152
D. TÜRKİYE TARİHİ (11. - 13. YÜZYILLAR)	152
Anadolu'ya İlk Türk Akınları	152
Anadolu'da Kurulan İlk Türk Beylikleri	153
Türkiye Selçuklu Devleti (1077-1308) (Anadolu Selçuklu Devleti).....	155
Uçlarda Hayat ve Beylikler	164
Anadolu Beylikleri'nin Genel Özellikleri	167
E. TÜRK İSLAM DEVLETLERİNDE KÜLTÜR VE UYGARLIK.....	169
Devlet Yönetimi	169
Hukuk Sistemi	173
Toprak Sistemi	173
Askerî Teşkilat	175
Ekonomi	176
Sosyal Hayat	178
Din ve İnanış	178
Dil, Edebiyat ve Yazı	179
Eğitim ve Bilim.....	180
Sanat.....	184
Mimari.....	185
Çözümlü Test	190
Çözümler	192

7. Bölüm: Türk Dünyası (XIII. - XIX. Yüzyıl)

TÜRK DÜNYASI (13. - 19. YÜZYIL)	194
Moğollar	194
Timur Devleti (1369-1507).....	196
Türkistan'daki Gelişmeler.....	197
Hindistan'da Türk Sultanlıkları ve Babürlüler.....	198
Hanlıklar Hakkında Genel Bilgiler.....	200
Çözümlü Test	201
Çözümler	203

8. Bölüm: Osmanlı Tarihi

A. BEYLİKTEKİ DEVLETE (1300-1453)	205
XIV. Yüzyıl Başlarında Yakın Doğu ve Avrupa.....	206
Anadolu	206
Memluklar (1250-1517)	206
İlhanlı Devleti (1256-1335).....	206
Balkanlar ve Avrupa.....	207
Altınorda Devleti (1227-1502)	207
Kayıların Anadolu'ya Gelişi ve Yerleşmesi.....	207

Osmanlı Devleti'nin Kısa Sürede Gelişimini	
Sağlayan Nedenler.....	207
Osman Gazi Dönemi (1299-1326).....	208
Orhan Gazi Dönemi (1326-1362).....	209
I. Murat Dönemi (1362-1389).....	210
Yıldırım Bayezit Dönemi (1389-1402).....	212
Fetret Devri (1402-1413).....	214
Çelebi Mehmet Dönemi (1413-1421).....	214
II. Murat Dönemi (1421-1451).....	215
Çözümlü Test	217
Çözümler	219
B. DÜNYA GÜCÜ: OSMANLI DEVLETİ (1453-1600).....	221
Fatih Sultan Mehmet Dönemi (1451-1481).....	221
II. Bayezit Dönemi (1481-1512).....	226
Yavuz Sultan Selim Dönemi (1512-1520)	227
Kanuni Sultan Süleyman Dönemi (1520-1566).....	229
II. Selim Dönemi (1566-1574).....	236
III. Murat Dönemi (1574-1595).....	236
III. Mehmet Dönemi (1595-1603).....	237
Çözümlü Test	238
Çözümler	240
OSMANLI DEVLETİ KÜLTÜR VE UYGARLIK TARİHİ.....	242
Devlet Yönetimi	242
Osmanlılarda Ekonomik Hayat	259
Osmanlı Toplumu	271
Osmanlı Devleti'nde Hukuk.....	275
Osmanlı Devleti'nde Eğitim.....	276
Osmanlı Devleti'nde Bilim.....	278
Osmanlı Devleti'nde Dil, Yazı ve Edebiyat	281
Osmanlı Devleti'nde Sanat	283
Osmanlı Devleti'nde Mimari	284
Çözümlü Test	288
Çözümler	290
C. ARAYIŞ YILLARI (XVII. YÜZYIL)	292
Arayış Yıllarında Osmanlı Devleti – Avusturya İlişkileri	292
XVII.yy.da Osmanlı Devleti – İran İlişkileri	293
XVII.yy.da Osmanlı Devleti - Lehistan İlişkileri.....	294
XVII.Yüzyılda Osmanlı Devleti-Venedik İlişkileri	294
Osmanlı - Malta İlişkileri.....	295
Osmanlı - Rusya İlişkileri.....	295
II. Viyana Kuşatması ve Kutsal İttifak Savaşı	295
İç İsyenlar.....	297
XVII. Yüzyıl İsyenlarının Özellikleri.....	299
Avrupa'nın Gelişimine Seyirci Kalan Osmanlı	299
XVII. Yüzyıl Islahat Hareketleri	300
Çözümlü Test	303
Çözümler	305
D. XVIII. YÜZYILDA DEĞİŞİM VE DİPLOMASİ.....	307
III. Ahmet Dönemi (1703-1730).....	307
I. Mahmut Dönemi (1730-1754)	309
III. Mustafa Dönemi (1757-1774)	310
I. Abdülhamit Dönemi (1774-1789).....	311
III. Selim Dönemi (1789-1807).....	312
XVIII.yy.da Osmanlı Devleti'nin Islahatları.....	314
Çözümlü Test	319
Çözümler	321

9. Bölüm: En Uzun Yüzyıl (1800-1922)

XIX. YÜZYIL SİYASİ TARİH.....	322
II. Mahmut Dönemi (1808-1839).....	323
Abdülmecit Dönemi (1839-1861).....	327
Abdülaziz Dönemi (1861-1876).....	330
V. Murat Dönemi (1876).....	332
II. Abdülhamit Dönemi (1876-1909).....	332
XIX. YÜZYILDA REFORM HAREKETLERİ.....	337
II. Mahmut Dönemi Yenilik Hareketleri.....	338
Sultan Abdülmecit Dönemi Yenilik Hareketleri.....	340
Sultan Abdülaziz Dönemi Yenilik Hareketleri.....	341
II. Abdülhamit Dönemi Yenilik Hareketleri.....	343
Osmanlı Devleti'nde Basın Yayın Hareketleri.....	346

Çözümlü Test.....349

Çözümler.....351

OSMANLI DEVLETİ'NDE DEMOKRATİKLEŞME HAREKETLERİ.....	353
Sened-i İttifak.....	353
Tanzimat Fermanı.....	354
Islahat Fermanı (1856).....	356
Kanunuesasi'nin ve I. Meşrutiyet'in İlanı.....	357
İstibdad (Mutlakiyet) Dönemi (1878-1908).....	359
II. Meşrutiyet'in İlan Edilmesi.....	360
1909 Anayasa Değişiklikleri.....	361
II. Meşrutiyet Dönemi'nde Siyasal Gruplar ve Partiler.....	362
Osmanlı Devleti'nde Çalışma Hayatı.....	364
Osmanlı Devleti'nde Darbeler.....	364

Çözümlü Test.....367

Çözümler.....369

10. Bölüm: XX. YY. Başlarında Osmanlı Devleti

XX. YÜZYIL BAŞLARINDA OSMANLI DEVLETİ'NDE DAĞILMAYI ÖNLEME ÇABALARI.....	371
I. Osmanlılık.....	371
2. İslamcılık.....	372
3. Türkçülük (Türancılık).....	372
4. Batıcılık.....	373
5. Teşebbüs-ü Şahsi ve Adem-i Merkeziyetçilik.....	373
6. Sosyalizm.....	374
Dünyanın Genel Görünümü.....	374
31 Mart Vakası.....	375
Trablusgarp Savaşı (1911).....	376
Balkan Savaşları.....	377
I. Dünya Savaşı.....	381

Çözümlü Test.....393

Çözümler.....395

11. Bölüm: Millî Mücadele Dönemi

I - MİLLÎ MÜCADELE DÖNEMİ.....	397
A. MONDROS ATEŞKES ANTLAŞMASI.....	397
İzmir'in İşgali (15 Mayıs 1919).....	400
Kuvayimiliye Ruhü.....	401
B. CEMİYETLER.....	401
Millî Varlığa Yararlı Cemiyetler.....	402
Zararlı Cemiyetler.....	405
C. MİLLÎ MÜCADELENİN HAZIRLIK DÖNEMİ.....	407
Mustafa Kemal'in Samsun'a Çıkması (19 Mayıs 1919)....	407
Osmanlı Hükümeti'nin Millî Mücadele ve Mustafa Kemal'e Karşı Tutumu.....	416
D. MİLLÎ MÜCADELE DÖNEMİ'NDE BASIN HAYATI ...	424
Kurtuluş Savaşı'nın Mali ve Askerî Kaynakları.....	426
TBMM'ye ve Millî Mücadeleye Karşı Çıkan İsyanlar.....	427
E. SEVR ANTLAŞMASI (10 Ağustos 1920).....	431
Sevr Antlaşması'nın Özellikleri.....	433
Bilecik Görüşmeleri (5 Aralık 1920).....	433

Çözümlü Test.....434

Çözümler.....436

II - KURTULUŞ SAVAŞI DÖNEMİ.....	438
A. DOĞU VE GÜNEY CEPHELERİ.....	438
Doğu Cephesi.....	438
Güney Cephesi.....	439
B. BATI CEPHESİ.....	440
Düzenli Orduların Kurulması.....	441
Gediz Savaşı.....	441
I. İnönü Savaşı (10 Ocak 1921).....	442
II. İnönü Savaşı (23 Mart-1 Nisan 1921).....	446
Kütahya - Eskişehir Savaşları (10-24 Temmuz 1921)....	447
Sakarya Savaşı (23 Ağustos-13 Eylül 1921).....	448
Büyük Taarruz ve Başkomutanlık Meydan Savaşı (26 Ağustos-9 Eylül 1922).....	451
C. MİLLÎ MÜCADELENİN SANAT VE EDEBİYATA YANSIMALARI.....	454

Çözümlü Test.....455

Çözümler.....457

12. Bölüm: Atatürk Dönemi

I - TÜRK DIŞ POLİTİKASI.....	459
LOZAN BARIŞ ANTLAŞMASI.....	459
Saltanatın Kaldırılması.....	459
Lozan Barış Konferansı'na Katılan Devletler.....	460
Lozan'a Katılacak Türk Delegeleri.....	460
Lozan'da Görüşülen Konular.....	461
Lozan Konferansı'nda Karşılaşılan Güçlükler.....	461
Lozan Antlaşması'nın Önemli Özellikleri.....	464
II - ATATÜRK DÖNEMİ DIŞ POLİTİKASI.....	465
A. 1923-1932 YILLARI ARASINDA TÜRK DIŞ POLİTİKASI ..	465
Türk - Yunan İlişkileri Nüfus Mübadelesi.....	465
Fener Rum Patrikhanesi Sorunu.....	466

Türkiye - İngiltere İlişkileri Musul Sorunu (Irak Sınırı).....	466
Türk - Fransız İlişkileri.....	467
Türkiye - İtalya İlişkileri.....	469
Türk - Sovyet İlişkileri.....	469
B. 1932-1938 YILLARI ARASINDA TÜRK DIŞ POLİTİKASI ..	469
Türkiye'nin Milletler Cemiyetine Üye Olması (1932).....	470
Türkiye ve Balkan Antantı (9 Şubat 1934).....	470
Türkiye ve Akdeniz Paktı (Ocak 1936).....	471
Montrö Boğazlar Sözleşmesi (20 Temmuz 1936).....	471
Sadabat Paktı ve Türkiye (8 Temmuz 1937).....	472
Nyon Konferansı ve Türkiye.....	473
Hatay'ın Ana Vatan'a Katılması (Sancak Sorunu).....	473
Çözümlü Test	475
Çözümler	477
III - ATATÜRK DÖNEMİ İÇ OLAYLAR.....	479
A. II.TBMM'NİN AÇILMASI (11 Ağustos 1923).....	479
B. ANKARA'NIN BAŞKENT OLMASI (13 Ekim 1923).....	479
C. CUMHURİYET'İN İLAN EDİLMESİ (29 Ekim 1923).....	479
D. 1924 ANAYASASI'NIN KABUL EDİLMESİ (20 Nisan 1924).....	482
E. HALİFELİĞİN KALDIRILMASI (3 Mart 1924).....	483
F. ŞERİYE VE EVKAF VEKALETİNİN KALDIRILMASI.....	484
G. ORDUNUN SİYASETEN AYRILMASI.....	484
H. TEVHİDİ TEDRİSAT KANUNU'NUN KABUL EDİLMESİ ..	485
I. ATATÜRK DÖNEMİNDE SİYASİ PARTİLER VE ÇOK PARTİLİ HAYATA GEÇİŞ ÇABALARI.....	485
Cumhuriyet Halk Fırkası (9 Eylül 1923).....	486
Terakkiverver Cumhuriyet Fırkası (17 Kasım 1924) ..	487
Serbest Cumhuriyet Fırkası (12 Ağustos 1930).....	490
İ. MUSTAFA KEMALİN HAYATI.....	494
Çözümlü Test	498
Çözümler	500
IV - ATATÜRK İLKE VE İNKILAPLARI	502
A. İNKILAP KELİMESİNİN ANLAMI VE ÖZELLİKLERİ.....	502
B. HUKUK ALANINDA YAPILAN İNKILAPLAR.....	502
Medeni Kanun'un Kabul Edilmesi (17 Şubat 1926).....	503
C. EĞİTİM ALANINDA YAPILAN İNKILAPLAR.....	504
Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun Kabul Edilmesi (3 Mart 1924).....	505
Medreselerin Kapatılması (11 Mart 1924).....	506
Azınlık Okulları ve Yabancı Okullar Hakkında Yapılan Düzenlemeler.....	507
Maarif Teşkilatı Hakkında Kanun'un Kabul Edilmesi (2 Mart 1926).....	507
Yeni Türk Harflerinin Kabul Edilmesi (1 Kasım 1928).....	508
Millet Mekteplerinin Açılması (11 Kasım 1928).....	509
Atatürk Dönemi Tarih Anlayışı ve Türk Tarih Kurumunun Kurulması.....	509
Atatürk Dönemi "Dil" Çalışmaları ve Türk Dil Kurumunun Açılması (1932).....	510
Üniversite Reformu (1933).....	511
Halk Eğitimi Alanındaki Faaliyetler.....	511
D. KÜLTÜR VE SANAT ALANINDA GELİŞMELER	511
E. SOSYAL YAPIDA ve SAĞLIK ALANINDA YAPILAN İNKILAPLAR	513
Şapka İnkılabı'nın Yapılması (25 Kasım 1925).....	513
Kılık, Kıyafet İnkılabı (3 Aralık 1934).....	514
Tekke, Zaviye, Türbelerin Kapatılması Hakkında Kanun'un Kabulü (30 Kasım 1925).....	514
Miladi Takvim ve Uluslararası Saat Uygulamasının Kabulü, Ölçü ve Hafta Sonu Tatilinin Değiştirilmesi.....	515
Soyadı Kanunu'nun Kabulü (21 Haziran 1934).....	516
Unvan ve Lakapların Kullanılmasının Yasaklanması (26 Kasım 1934).....	516
Türk Kadınına Verilen Haklar.....	516
Sağlık ve Sosyal Yardım Alanında İnkılaplar.....	517
F. EKONOMİ ALANINDA YAPILAN İNKILAPLAR.....	517
İzmir İktisat Kongresi (17 Şubat 1923).....	518
Tarım Alanında Gelişmeler.....	518
Aşar Vergisinin Kaldırılması.....	519
G. TİCARET ALANINDAKİ GELİŞMELER.....	520
Kabotaj Kanunu'nun Kabul Edilmesi (1 Temmuz 1926) ..	520
Gümrük Koruma Kanunu'nun Kabul Edilmesi (1929) ..	520
H. SANAYİ ALANINDAKİ GELİŞMELER	521
Teşvik-i Sanayi Kanunu'nun Kabul Edilmesi.....	521
Devletçi Ekonomi Modelinin Kabulü.....	521
Beş Yıllık Sanayi Planlarının Hazırlanması.....	522
I. MADENCİLİK ALANINDAKİ GELİŞMELER.....	522
İ. ULAŞIM ALANINDAKİ GELİŞMELER.....	522
J. BANKACILIK ALANINDAKİ GELİŞMELER	523
İş Bankası (26 Ağustos 1924).....	523
Sanayi ve Maden Bankası (19 Nisan 1925).....	523
Emlak ve Eytam Bankası (22 Mayıs 1926).....	524
Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası (11 Haziran 1930) ..	524
Sümerbank (1933).....	524
1929 Dünya Ekonomi Bunalımı'nın Türkiye Ekonomisi Üzerine Etkileri.....	524
Ekonomi Alanındaki Diğer Gelişmeler.....	525
V - ATATÜRK İLKELERİ	526
ATATÜRKÇÜLÜK.....	526
CUMHURİYETÇİLİK İLKESİ.....	526
MİLLİYETÇİLİK İLKESİ.....	527
LAİKLİK İLKESİ.....	529
HALKÇILIK İLKESİ.....	529
DEVLETÇİLİK İLKESİ.....	530
İNKILAPÇILIK İLKESİ.....	531
VI - ATATÜRK İLKELERİ VE ANAHTAR KELİMELER.....	532
İNKILAPLAR VE İKİLİKLERİN KALDIRILMASI	534
VII - ATATÜRK'E GÖRE MİLLÎ GÜÇ UNSURLARI.....	534
Çözümlü Test	536
Çözümler	541

13. Bölüm: Orta Çağ'dan 20. Yüzyıl'a Dünya Tarihi

A. ORTA ÇAĞ TARİHİ	541
Feodalite Sistemi	541
Orta Çağ Avrupasında Sosyal Sınıflar	541
Orta Çağ'da Kilise ve Siyaset İlişkisi	542
Orta Çağ Siyasi Tarihi	543
Coğrafi Keşifler	545
Yeni Çağ Avrupası'nın Küresel Güçleri	548
Rönesans Hareketleri (Yeniden Doğuş)	548
Avrupa'da Reform Hareketleri	551
XVII. ve XVIII. Yüzyıllarda Avrupa	554
B. YAKIN ÇAĞ'DA AVRUPA	565
Fransız İhtilali (1789)	565
Avrupa Dışı Dünya: Batı Karşısı İlk Hareketler	574
Sanayi İnkılabı	576
Çözümlü Test	582
Çözümler	584

14. Bölüm: Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi

XX. YÜZYIL BAŞLARINDA DÜNYA	586
A. I. DÜNYA SAVAŞI	586
Paris Barış Konferansı	586
I. Dünya Savaşı Sonrasında Yapılan Barış Antlaşmaları ..	587
B. SOVYET SOSYALİST CUMHURİYETLER BİRLİĞİ (SSCB), ORTA ASYA'DAKİ TÜRK DEVLET VE TOPLULUKLARI ..	587
Çarlık Rusyası'nın Yıkılışı ve Bolşevik İhtilali	587
Rusya'nın Orta Asya'yı İstilasını	589
SSCB Yönetimindeki Türk Topuluğunun Durumu	589
Basmacı Hareketi	590
C. ORTA DOĞU'DA MANDA YÖNETİMLERİNİN KURULMASI	590
İngiltere ve Orta Doğu	592
Fransa ve Orta Doğu	592
D. UZAK DOĞUDA YENİ GÜÇ: JAPONYA	592
E. 1929 DÜNYA EKONOMİ KRİZİ	593
Ekonomik Kriz Öncesi Dünya	593
Ekonomik Krizin Ortaya Çıkışı (Kara Perşembe)	593
İki Savaş Arası Dönemde Avrupa	594
Avrupa'da Sosyal ve Ekonomik Hayat	596
İki Savaş Arası Dönemde Dünya	598
Atatürk Dönemi Dış Politika	599
F. II. DÜNYA SAVAŞI	600
Savaş Öncesinde Gelişmeler	600
Avrupa'da Savaş	604
Kuzey Afrika'da Savaş	606

Asya ve Pasifik'te Savaş	606
Barışa Doğru	607
Savaşın Etkileri	612
Savaş Yıllarında Türkiye	614
G. SOĞUK SAVAŞ DÖNEMİ	619
Doğu Bloku'nun Kuruluşu	619
Batı Bloku'nun Kurulması	623
Paylaşılmayan Orta Doğu	625
Uzak Doğu'da Gelişmeler	627
Asya ve Afrika'nın Kurtuluşu	628
Soğuk Savaş Dönemi'nde Türkiye	630
Türkiye'de Hayat	631
Soğuk Savaş Dönemi'nde Dünya	635
H. YUMUŞAMA DÖNEMİ VE SONRASI	636
Uluslararası İlişkilerde Değişim Süreci	636
Yumuşama Dönemi Politikaları	637
Yumuşama Dönemi Çatışmaları ve Anlaşmazlıkları	638
Barış İçinde Bir Arada Yaşama	640
Arap İsrail Savaşları	642
Uluslararası Politikada Petrolün Yeri	645
Irak - İran Savaşları (1980-1988)	646
Yumuşama Dönemi Dünya	647
Türk Dış Politikası	649
Yumuşama Dönemi'nde Türkiye'nin ABD ve SSCB İle Olan İlişkileri	651
Türkiye'de Bunalımlı Yıllar (1960-1983)	653
Türkiye Cumhuriyeti'nde Darbeler ve ABD	655
I. KÜRESELLEŞEN DÜNYA	657
SSCB'de Politika Değişiklikleri ve Nedenleri	657
Türk Cumhuriyetlerinin Bağımsız Olması	659
Doğu Bloku'ndan Sonra Avrupa'da Yeni Arayışlar	662
NATO'nun Avrupa'da Genişlemesi	663
Avrupa Birliği ve Dünya	663
Yeni Oluşum Sürecinde Balkanlar	665
Orta Doğu, Afganistan ve Arap Baharı	667
Değişen Dünya ve Türk Dış Politikasının Genel Özellikleri	670
İ. DÜNYADAKİ GELİŞMELER	674
Bilimsel ve Teknolojik Gelişmelerin Etkileri	674
Küreselleşme ve Etkileri	675
1980 Sonrası Türkiye	675

Çözümlü Test **683****Çözümler** **685****KRONOLOJİ** **687****KAYNAKÇA** **728**

Alan Eğitimi

I - TARİH İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR VE TARİH ANLAYIŞLARI.....	732
A. TARİH NEDİR?.....	732
B. TARİHİN FAYDALANDIĞI BİLİMLER.....	735
C. ROMANTİK TARİH ANLAYIŞI.....	736
D. POZİTİVİST TARİH ANLAYIŞI.....	736
E. ALMAN TARİHSELÇİLİĞİ.....	736
F. MATERYALİST TARİH ANLAYIŞI.....	737
Çözümlü Test.....	738
Çözümler.....	740
II - TARİH EĞİTİMİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ VE AMAÇLARI.....	741
A. DÜNYADA TARİH EĞİTİMİN TARİHSEL GELİŞİMİ.....	741
B. TÜRKİYE'DE TARİH EĞİTİMİ.....	744
C. TARİH ÖĞRETİMİNİN AMAÇLARI.....	752
Çözümlü Test.....	757
Çözümler.....	759
III - ÖĞRENME KURAMLARININ TARİH ÖĞRETİMİNE YANSIMALARI VE LİSE TARİH PROGRAMLARI.....	760
A. DAVRANIŞÇI ÖĞRENME KURAMLARININ TARİH ÖĞRETİMİNE YANSIMALARI.....	760
B. BİLİŞSEL ÖĞRENME KURAMLARININ TARİH EĞİTİMİNE YANSIMALARI.....	760
C. YAPILANDIRMACI ÖĞRENME YAKLAŞIMI VE TARİH ÖĞRETİMİNE YANSIMALARI.....	763
D. LİSE TARİH DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMLARI.....	765
E. TARİH DERSİ (9. SINIF) ÖĞRETİM PROGRAMI ÜNİTELERİ, KAZANIM SAYILARI, SÜRELERİ VE ORANLARI.....	769
F. TARİH DERSİ (10. SINIF) ÖĞRETİM PROGRAMI ÜNİTELERİ, KAZANIM SAYILARI, SÜRELERİ VE ORANLARI.....	769
G. TARİH DERSİ (11. SINIF) ÖĞRETİM PROGRAMI ÜNİTELERİ, KAZANIM SAYILARI, SÜRELERİ VE ORANLARI.....	769
H. TÜRKİYE CUMHURİYETİ İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI ÜNİTELERİ, KAZANIM SAYILARI, SÜRELERİ VE ORANLARI.....	770
I. ÇAĞDAŞ TÜRK VE DÜNYA TARİHİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI ÜNİTELERİ, KAZANIM SAYILARI, SÜRELERİ VE ORANLARI.....	771
2018 Yılında Yayımlanan Tarih Dersi Öğretim Programlarında Değer Eğitimi.....	771
Çözümlü Test.....	773
Çözümler.....	775
IV - YETKİNLİKLER.....	776
A. TARİHSEL DÜŞÜNCENİN GELİŞTİRİLMESİ.....	777
B. KRONOLOJİK DÜŞÜNME.....	778
C. DEĞİŞİM VE SÜREKLİLİĞİ ALGILAMA.....	780
D. TARİHSEL KAVRAMA BECERİSİ.....	780
E. TARİHSEL ANALİZ VE YORUM BECERİSİ.....	781
F. TARİHSEL SORUN ANALİZİ VE KARAR VERME BECERİSİ.....	782

G. TARİHSEL SORGULAMAYA DAYALI ARAŞTIRMA BECERİSİ.....	783
H. TARİHSEL EMPATİ.....	785
1. Düzey: Aptal Geçmiş.....	785
2. Düzey: Klşe Genellemeler.....	785
3. Düzey: Günlük Empati.....	785
4. Düzey: Sınırlı Tarihsel Empati.....	785
5. Düzey: Bağlama Uygun Tarihsel Empati.....	786
I. NEDEN-SONUÇ İLİŞKİSİ KURMA.....	786
İ. TARİHSEL ÖNEM.....	787
TARİH EĞİTİMİNDE ÇOK PERSPEKTİFLİLİK.....	787
TARİHSEL MEKAN ALGILAMA BECERİSİ.....	788
Çözümlü Test.....	790
Çözümler.....	792
V - TARİH ÖĞRETİMİNDE KAYNAK MATERYALLERİN KULLANIMI.....	793
A. TARİH ÖĞRETİMİNDE GÖRSEL KAYNAKLARDAN YARARLANMA.....	793
B. TARİH ÖĞRETİMİNDE YAZILI KAYNAKLARDAN YARARLANMA.....	798
C. TARİH ÖĞRETİMİNDE EDEBÎ ÜRÜNLERDEN YARARLANMA.....	801
D. TARİH ÖĞRETİMİNDE TARİHİ MEKÂNLARDAN VE MÜZELİK MATERYALLERDEN YARARLANMA.....	803
Çözümlü Test.....	809
Çözümler.....	812
VI - TARİH ÖĞRETİMİNDE DEĞERLER, ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME YÖNTEMLERİ VE ÖĞRETMEN YETERLİLİKLERİ.....	814
A. TARİH ÖĞRETİMİ İLE ÖĞRENCİLERE KAZANDIRILACAK DEĞERLER, VATANDAŞLIK VE KİMLİK.....	814
B. TARİH ÖĞRETİMİNDE YARARLANILAN ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME YÖNTEMLERİ.....	817
C. TARİH ÖĞRETMENLERİNİN YETERLİLİKLERİ.....	822
Çözümlü Test.....	825
Çözümler.....	828
VII - TARİH ÖĞRETİMİNDE ÖZEL ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ ..	830
A. OKUL DIŞI TARİH ÖĞRETİMİ.....	830
B. SÖZLÜ TARİH YÖNTEMİ.....	831
C. YEREL TARİH YÖNTEMİ.....	832
D. PROJE TABANLI TARİH ÖĞRETİM YÖNTEMİ.....	834
E. KANIT TEMELLİ TARİH ÖĞRETİMİ.....	836
F. TARİHSEL CANLANDIRMA/Drama YÖNTEMİ.....	838
VIII - TARİH DERSLERİNDE KAVRAMLAR VE ÖĞRETİMİ.....	842
TARİH ÖĞRETİMİNDE KAVRAMLARIN KULLANIMI.....	843
Çözümlü Test.....	846
Çözümler.....	849
Belirli Gün ve Haftalar.....	851
KAYNAKÇA.....	852

ALAN BİLGİSİ

A. TARİH BİLİMİNE GİRİŞ

Tarih kelimesi, Arapça "verreha" fiilinden türemiştir: "Kamer, ay, zaman" anlamındadır. "Ay"ın tarihi demektir. Tarihi olayın gerçekleşme anını belirlemek, hikâye etmek, nakletmek anlamlarında da kullanılır. Kelimenin Batı dillerindeki karşılığı Grekçe "İstoria, İstorien" sözcüğüne dayanır. Tarih, insanların geçmişte yaşadıkları olayları ve gelişmeleri "yer" ve "zaman" göstererek "sebe" ve "sonuç" ilişkilerini araştırıp inceleyen bilim dalına denir.

Tarihin tanımı, zaman içerisinde bilim insanları tarafından farklı şekillerde yapılmıştır. Bilim insanlarının tarihin tanımına ilişkin bazı görüşleri şu şekildedir:

Tarihin Tanımı Hakkında Bilim İnsanlarının Görüşleri

Leopold Von Ranke	Akademik tarihçiliğin kurucusu olarak kabul edilir. Tarih araştırmalarını ana kaynaklara dayalı olarak yürütmüş ve ikinci elden kaynakları incelemelerde kapsam dışı tutmuştur. Ranke: "Gerçeğin ancak belgelerin eleştirisiyle ortaya çıkacağına inanmış belge yoksa tarih de yoktur." demiştir. Tarih araştırmalarındaki "özel konuları", dünya tarihi ile ilişkilendirmiştir. Tenkidçi tarih anlayışıyla Alman tarih ekolüne temel oluşturmuştur.
Herodot	Tarihi, "İnsanların ve insan topluluklarının başlarından geçenleri kaydetme yoluyla edinilen bilgiler" şeklinde tanımlamıştır.
E.H.Carr	Tarihçi ile olaylar arasında devamlı bir etkileşim ameliyesi, geçmişle günümüz arasında bitmeyen bir diyalog.
Marc Bloch	Zaman içinde insanların ilmi. Bir müşahade ilmi.
Fernand Braudel	Bütün tarihlerin toplamı, geçmiş ve gelecekteki mesleki kabiliyet ve bakış açılarının bir araya gelmesi.
İbni Haldun	İslam tarihçisi ve sosyoloğudur. "Geçmişler geleceğe, suyun suya benzemesinden daha çok benzer." sözü ile geçmiş ve gelecek arasındaki ilişkinin önemini ortaya koymuştur. Tarihin, gerçeği araştırarak ve olayların sebeplerini ortaya koyacağını ifade eder. Tarihin sadece rivayetlerden ibaret olamayacağını olay-olgu zincirinin bulunduğunu ifade etmiştir. Devlet yaşantısının, insan yaşantısı ile benzerlik gösterdiğini ifade etmiştir.
Turner	Geçmişten bize uzanan, günümüzde ortaya çıkan tenkitçi ve yorumcu bir anlayışla incelenen kalıntılar.
John Tosh	"Tarihin Peşinde" adlı eserinde tarihçinin görevini "İnceleyeceği çağın insanının kimliğine bürünüp dünyayı onun gözünden görerek ve mümkün olduğu kadar onun standartlarıyla değerlendirerek o insanın neyi, niçin yaptığını bulmaktır." şeklinde tanımlamıştır.
Ahmet Cevdet Paşa	"Tarih" kelimesini "Bir olayın tarihini bilmek değil, olayları değerlendirmek ve ders almaktır." şeklinde tanımlamıştır.

Halil İnalıcık	Gerçek bir tarihe ulaşmak için kaynaklara giderek kaynakların tenkit edilmesi gerekliliğini savunmuştur.
Zeki Velidi Togan	Çağdaş hayatın, geçmiş hayatın bir tekmül olarak anlatılması.
Ernest Bernheim	Tarih, insanın evrimlerinin ve bunların yaptıklarının anlatılmasıdır.
Leon Halkin	"Tarih Tenkidinin Unsurları" adlı eserinde "Geçmiş biz ancak başkasının aracılığı sayesinde tanımaktayız." sözlerini söylemiştir. Tarihin bilinmesini geleceği düşünmek için zorunluluk olarak görmüştür.
Mübahat Küçükoglu	Tarih, insanlarda ahlakın ve manevi değerlerin gelişmesini sağlar.
Ömer Hayyam	"Tarihi, kainatın vicdanıdır." sözüyle tarih biliminin, yaşanan gelişmeleri adalet ve tarafsızlık ekseninde gelecek nesillere aktarmasının gerekliliğini ortaya koymuştur.
Voltaire	Tarih, milletlerin tarlası olarak görmüş ve her toplumun, ne ekmişse gelecekte onu biçeceğini ifade etmiştir. Tarihi, bir nesilden diğer nesile aktarılan hikayeler şeklinde tanımlamıştır.
Karl Marx	Tarihi, "Büyük adamların değil, toplumsal sınıfların arasındaki savaşın anlatımı" şeklinde tanımlamıştır.
J.J. Rousseau	Tarihi; okuyana, kendi gözünün görme derecesine göre, yol gösteren bir kılavuz olarak tanımlamıştır.
Anthony Smith	"Hafıza yoksa kimlik yoktur; kimlik yoksa ulus yoktur." sözüyle tarihin insan hafızası gibi bir işlev üstlendiğini ifade etmiştir. Tarihin, toplumun uluslaşma sürecini sağladığı toplumda birlik ve beraberlik ruhunu geliştirdiğini ifade eder. Hafızası olmayan bir insan nasıl yaşamını şekillendiremez, sürdüremez ise tarihini bilmeyen bir toplum da hayatını devam ettirmekte zorlanır.
Will Durant	Tarih, "geçmişte olan hadiseler hakkındaki belgelerin verileri" şeklinde tanımlamıştır.
Montesquieu:	Tarihi "Zamanların ışığı, olayların hazinesi, gerçeklerin tanığı, iyi nasihatlerin ve tedbirin kaynağı, davranışın ve adaletin kaidesi" şeklinde tanımlamıştır.

ÖABT Çıkmış Soru

Tarihin asıl ödevini, "sadece olayların nasıl olduklarını göstermek" biçiminde tanımlayan ve bu metodolojik çerçevede modern tarih yazımının temelini oluşturan tarihçi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ranke B) Herder C) Fichte
D) Schiller E) Michelet

Çözüm:

Tarihin asıl ödevini, "sadece olayların nasıl olduklarını göstermek" biçiminde tanımlayan ve bu metodolojik çerçevede modern tarih yazımının temelini oluşturan tarihçi Ranke'dir. Ranke:

- Tarih araştırmalarının ana kaynaklara dayalı olarak yürütülmesini savunmuş ve ikinci elden kaynakları incelemelerde kapsam dışı tutmuştur.
- Tarih araştırmalarındaki "özel konuları", dünya tarihi ile ilişkilendirmiştir.
- Tenkidçi tarih anlayışıyla Alman tarih ekolünün temelini oluşturmuştur.

Cevap A**Annales Okulu**

Fransa'da iki büyük savaş arası dönemde, 1920-1933 yıllarında ortaya çıkan tarih anlayışıdır. Annales Ekolü, tarihin olduğu gibi yeniden inşasına yönelik gelen eleştiriler üzerine ortaya çıkmıştır. İsmi Fransız dergisi "Annales d'histoire économique et sociale"den almıştır. Önemli temsilcileri arasında: Lucien Febvre, Fernand Braudel, Marc Bloch, Georges Duby, Jacques Le Goff ve Emmanuel Le Roy Ladurie bulunur. Annales ekolünün önemli fikirleri şunlardır: İlk olarak, olaylardan oluşan geleneksel tarihçilik anlayışının yerini, sorun odaklı bir tarih anlayışı alır. İkinci olarak, siyasete odaklanan bir tarih anlayışı yerine, insan faaliyetlerinin tamamına eğilen bir tarih anlayışı hâkim olur. Üçüncü olarak, diğer disiplinlerle etkileşim haline geçip, birinci ve ikinci fikirleri gerçekleştirmeye çaba gösterir. Annales Okulu'nun Türkiye'deki başlıca temsilcileri arasında: Ömer Lütfi Barkan, Halil İnalcık, Mustafa Akdağ, İsmail Hakkı Uzunçarşılı, Bahaeddin Ögel, Osman Turan, Mehmet Altay Köymen, İbrahim Kafesoğlu bulunur.

Akademik Bakış

Tarih Biliminin Özellikleri

- ✓ İnsanlığın ortak mirası olup ana konusu insanlığın geçmiştir.
- ✓ İnsanlığın hafızası olup geçmiş ve gelecek arasında bir köprüdür.

- ✓ Tarihte gözlem ve deney yoktur. Bu yönüyle pozitif bilimlerden ayrılır.
- ✓ Tekrarlanamaz. Geçmişte yaşanan olaylardan ders çıkartılması gereklidir.
- ✓ Tarihin laboratuvarı arşivlerdir. Tarihin belgelere dayalı, tarafsız olarak aktarılması tarihe olan güveni artırır. Tarih şahitliklere dayalı olarak yazılır. Tarihin şahitleri vesikalardır. Vesikalar, araştırılmalı, kontrol edilmeli ve de yazılmalıdır.
- ✓ Tarihte yeni belgeler ortaya çıktıkça bilgiler de değişir. Örneğin, ilk Türk parasının Türgişler tarafından kullanıldığı bilgisi değişmiştir. Yeni araştırmalarda Göktürkler Dönemi'ne ait paralar ortaya çıkmıştır.
- ✓ Tarihi olaylar arasında sebep – sonuç ilişkisi vardır.
- ✓ Tarihsel empati ile insanların geçmiş yaşamları, değerleri ve hisleri anlaşılabilir.
- ✓ Yer – zaman ilişkisi gözetilmelidir. Olayın geçtiği dönemin koşullarını ve zamanı bilmek olayın daha iyi değerlendirilmesini sağlar. Olayın geçtiği zamanın bilinmesi, olaylar arasında sebep sonuç ilişkisinin de kurulmasını sağlar.
- ✓ Anakronizm, "tarihlendirmede yanılğı içerisinde bulunma" anlamına gelir. Anakronizm, tarihçilerin tarihi olguları açıklarken yaşadıkları dönemin değer yargılarını kullanmalarıdır.
- ✓ Tarihi olaylara tarafsız (objektif, nesnel) bir gözle yaklaşılmalıdır. Subjektif (tarafı, öznel) olunmamalıdır.
- ✓ Bir olayın tarihi kayıt altına alınması için üzerinden belirli bir sürenin geçmesi beklenmelidir. Bu durumun sebebi olay hakkındaki tüm belgelerin ortaya çıkmasını sağlamak ve tarih yazarının üzerinde iktidar baskısının oluşmasını engellemektir.
- ✓ Tarihi geçmişte yaşanan olay ve olguları araştırır, nakleder ve de yorumlar. Tarihi geçmişin aynası değil, aynayı tutan kişidir.
- ✓ Tarihin konusu insandır. İnsanların siyasi, sosyal, kültürel, ekonomik vb. faaliyetleri tarihin konusu içindedir; deprem, tufan, salgın hastalıklar, kuraklık vb. gelişmelerin insan yaşantısı üzerindeki etkileri de tarihin konusu kapsamındadır.
- ✓ Dinamik ve evrenseldir.

ÖABT Çıkış Soru

Tarih metodolojisi üzerine yazı yazan bir araştırmacı "Tarihçi, incelediği çağdaki insanın kimliğine bürünmelidir." şeklinde bir ifadede bulunmuştur.

Bu ifadeyle aşağıdakilerden hangisi vurgulanmak istenmiştir?

- A) Tarihsel gelişmeler arasında neden-sonuç ilişkisi olduğu
- B) Tarihî olayları kavrarken dönemin şartlarının gözetilmesi gerektiği
- C) Tarihî gelişmelere objektif yaklaşılması gerekliliği
- D) Tarihte yer ve zamanın en önemli unsur olduğu
- E) Tarihte birincil kaynakların önemli olduğu

Çözüm:

İnsanların yaşadığı zamana ve mekana göre değer yargılarında değişimler meydana gelir. Geçmiş çağlarda yaşanan bir gelişmenin bugünün değer yargıları ile incelenmesi hâlinde, olayın ortaya çıkma gerekçeleri ve sonuçları tam olarak ortaya koyulamaz. "Tarihçi incelediği çağdaki insanın kimliğine bürünerek" empati yeteneğini geliştirir ve olayı dönemin koşullarına uygun olarak değerlendirir. Böylelikle geçmişte yaşanan bir olayı günümüzde aktarırken daha tarafsız bir değerlendirme yapmış olur.

Cevap B

Olay (Vaka): Hayat içerisinde tek tek meydana gelen değişimlere verilen isimdir.

Olgu (Vakıa): Aynı türden olayların ortak sonucu olarak ortaya çıkan gelişmelerdir.

- ✓ Olgular, olaya göre daha soyut ve geneldir.
- ✓ Olgular belli bir yer ve zaman içinde gerçekleşmez.
- ✓ Olgular, genellik ve süreklilik gösterir.
- ✓ Olgular, olayların neticesinde ortaya çıkar.

Örnek

Malazgirt Savaşı ve Miryakefalon Savaşı "olay" iken Anadolu'nun Türkleşmesi "olgu"dur.

Olay	Olgu
- Yer ve zaman vardır.	- Yer ve zaman yoktur.
- Somut ve özeldir.	- Soyut ve geneldir.
- Anlık değişim vardır.	- Süreklilik vardır.
- Kısa sürelidir.	- Uzun sürelidir.
- Kendine has özellikleri vardır.	- Olayların neticesinde ortaya çıkar.

1. Tarih Biliminin Yöntemi

Sosyal bilimler de diğer pozitif bilimler gibi araştırma yöntemlerine sahiptir. Ancak tarih biliminde, pozitif bilimlerden farklı olarak "kanun" yoktur, tekrarlanamaz, deney ve gözlem bulunmaz. Tarih yazım aşamasına gelmeden önce araştırmacının yapması gereken bazı işlemler vardır. Bu işlem basamakları şunlardır:

Tarih yazımında, öncelikle konu saptanır. Konu saptanmasından sonra konu hakkında kaynak taraması yapılır. Türkiye'de, kütüphanelerde yaygın olarak "Dewey Onlu Sınıflama Sistemi"yle kitap tasnifi yapılmıştır. John Dewey, "Tarih" alanında kod olarak 900-999 sayı aralığını kullanırken "Yakın Doğu ve Türk Tarihi" için kod numarası olarak 956'yı kullanmıştır.

a) Tarama:

Araştırma konusuyla ilgili kaynakların toplanması aşamasıdır. Olayın geçtiği döneme ait ve olayla ilgili her türlü bulgu, **Birinci Elden Kaynak**'tır (Ana Kaynak). Ferman, emirname, anlaşma metni, olay anısına dikilen taş yapıt vb. belge ve bulgular "Birinci Elden Kaynak" değeri taşır. Olayın geçtiği dönemle doğrudan ilgili olmayan veriler ve